

Den som intet våger, intet vinner

Noen ganger føler jeg at det er den som viser mest vinnervilje som vinner flest partier. Topalov uttalte for en stund siden at det som skiller ham fra de andre toppspillerne i verden, er at han ikke er redd for å tape. Kasparov hadde en helt annen oppfatning av det å tape: Det var rett og slett ikke et alternativ.

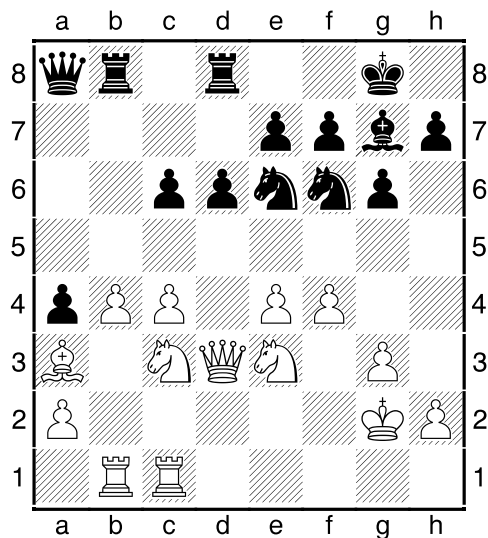
I min siste turnering i Spania ofret jeg brikker i nesten hvert eneste parti, men ikke i noen av partiene kan jeg med hånda på hjertet si at jeg fikk fordel på grunn av offeret. Likevel vant jeg nesten alle partiene der jeg ofret for uklar kompensasjon. Er dette tilfeldig? Nepppe. En av grunnene til at jeg vant disse partiene, er at jeg etter hvert har begynt å trives i grumsete vann. Der mange av spillerne er bekymret for taktikk som kan gå i begge favør, føler jeg heller en slags spenning. Det kan beskrives som en slags følelse av frihet.

Den som ikke er redd for å gå inn i uklare posisjoner får ofte et psykologisk overtak ovenfor motstanderen. Mens jeg står klar til å hive bensin på bålet, er det mange som forsøker å styre unna et hvert tilløp til brann. Mang en gang opplever jeg at jeg ved hjelp av å "true" med komplikasjoner får motstanderen min til å vike unna, og dermed gjøre innrømmelser og forverre egen stilling.

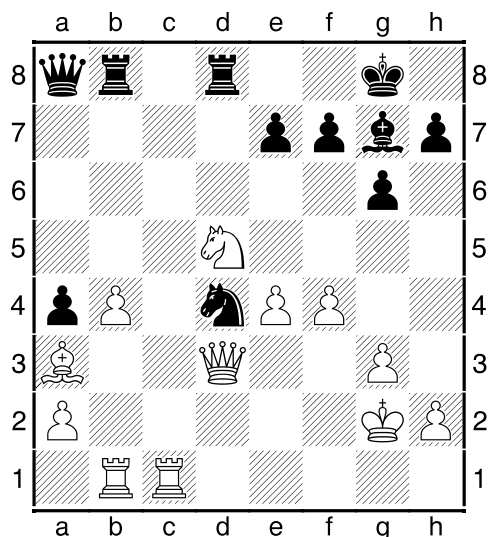
Her er et eksempel fra et av mine siste partier:

Giuseppe Valenti - Hansen, Torbjorn Ringdal

34 Open San Sebastian 2011

Ved første øyekast ser hvits stilling behagelig ut, men sannheten er at den er full av svekkelser. Jeg følte nå at følgende bondeoffer måtte spilles. Ettersom jeg var overbevist om dette var det som krevdes av stillingen valgte jeg å gjøre trekket raskt uten noe spesielt dype beregninger. **28...d5!? 29.cxd5 cxd5 30.Scxd5 Sxd5 31.Sxd5 Sd4!?**

Bonde nummer to ofres. Jeg følte at hvit ikke hadde tid til å plukke med seg bonden på e7, men antageligvis tok jeg feil. **32.De3?** Etter 32.Sxe7+ hadde jeg planlagt 32...Kh8 33.Sd5 hadde jeg ennå ikke bestemt meg for om jeg skulle ofre kvalitet med 33...Txd5 eller forsøke å åpne opp stillingen med 33...f5. Som så ofte skjer i slike situasjoner tør ikke motstanderen å motta offeret. Ved hjelp av en computersjekk etter partiet har jeg funnet ut at hvit antagelig har fordel etter 33.Tc5, men denne muligheten hadde rett og slett ikke falt meg inn.

32...Txd5! Nå faller motstanderens stilling hurtig sammen. Mot svarts enormt aktive offiserer hjelper det lite at hvit har kvalitet over. **33.exd5 Dxd5+ 34.Kh3 Dh5+ 34...Sc2** ville avgjort direkte. **35.Kg2 Dd5+ 36.Kh3 h5 37.Tc3 Dd7+ 38.Kg2 Tb6 39.De4 Te6 40.Da8+ Kh7 41.Tb2 Sf5 42.Tf2 Se3+ 43.Kf3 Dd1+ 44.Te2 Dh1+** Hvit blir matt i neste trekk. **0-1**

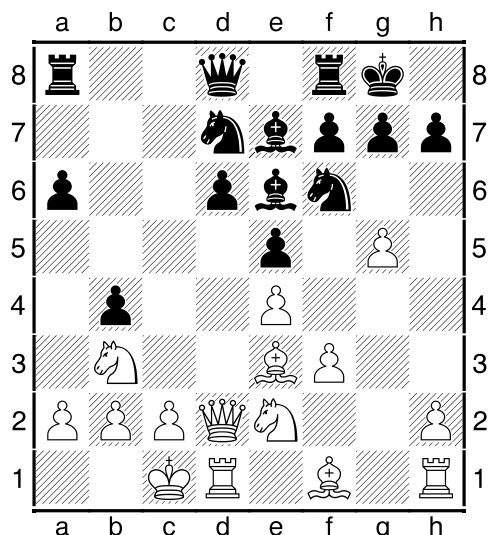
Grunnen til at det var jeg som gikk seirende ut av dette partiet tør jeg påstå skyldes at jeg med mine initiativsøkende trekk ønsket å vise at det var jeg som var sjefen på brettet. Jonathan Rowson skriver et sted at et parti sjakk ligner på et skuespill, der hver av spillerne har en bestemt rolle. Hvis du inntar rollen som den regjerende på brettet, vil motstanderen innta rollen som den underlegne. Slike øyeblikk som i den første diagramstillingen er situasjoner jeg elsker – det er der jeg kan vise hvem som er hovedrolleinnehaver og hvem som er statist.

Et av mine absolutte favorittpartier er det jeg spilte mot en stormester fra Hviterussland. I en kjent teoristilling ofrer jeg en offiser, og det er slettes ikke enkelt å forstå hvor svarts kompensasjon ligger.

Andrey Zhigalko – Torbjorn Ringdal Hansen

Pardubice open 2006, runde 1

1.e4 c5 2.Sf3 d6 3.d4 cxd4 4.Sxd4 Sf6 5.Sc3 a6 6.Le3 e5 7.Sb3 Le6 8.f3 Le7 9.Dd2 0-0 10.0-0-0 Sbd7 11.g4 b5 12.g5 b4 13.Se2

Til tross for at man har spilt tretten trekk, og at vi egentlig burde begynt å tenke selv, har stillingen oppstått hundrevis av ganger før. Svart står ovenfor et vanskelig valg, om man skal flytte den truede springeren til h5 eller e8. Etter Sh5 har hvitspillerne bevist at 14.Sg3 fører til fordel, men det er rettetten til e8 som virkelig har fanget teoretikernes interesse.

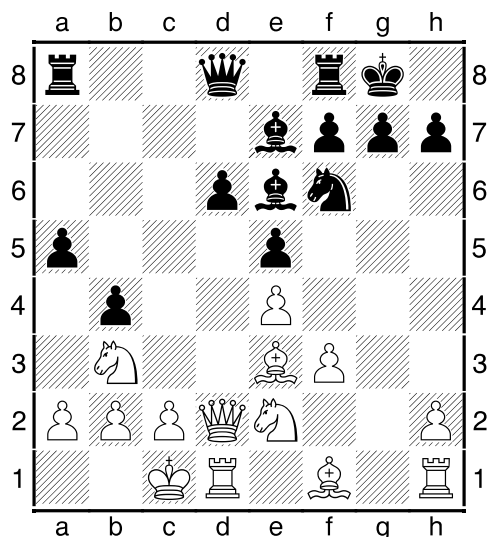
Etter 13...Se8 blir springeren midlertidig deplassert i veien for tårnet på f8. Som regel må svart bruke enda et par trekk på å få stokket brikkene riktig, mens hvit kjører på med angrepet. I slike stillinger med rokade til hver sin fløy er det en kjent sak at det er viktig å komme hurtig til angrep. Det er av den grunn at Andreas Moen og jeg fant en fabelaktig idé i form av

13...a5!?

Utallige timer brukte vi på å analysere og overbevise oss selv om at trekket holdt mål. På hver vår computer satt vi og mattet det ene forslaget til Fritz etter det andre. Etter hvert hadde vi blitt eksperter på denne obskure stillingen, og på ICC overlevde motstanderne sjelden mer enn 10 trekk fra diagramstillingen.

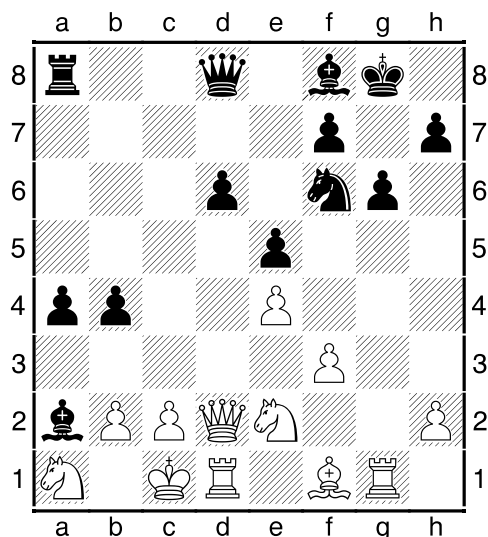
Første virkelig store test for vår nyvinning var at hurtigsjakkparti mellom Andreas og stormesteren Karel van der Weide under en påskefestival i Oslo. Nederlenderen klarte mirakuløst vis å unngå Andreas sin mattepatrolje og karret seg til en remis. Et skuffende resultat for Andreas, men varianten hadde absolutt bestått testen.

Så nå satt altså jeg ovenfor min hvitrusiske stormester av en motstander, som er ansett som en ekspert i nettopp denne varianten. Zhigalko spiller varianten med begge farger, men 13...a5!? hadde han neppe sett før. Da jeg spilte trekket skuet han vantro mot meg, som om han skulle syne bøffen. Jeg var nærmest i ekstase over å få sjansen til å spille trekket vårt, og da jeg møtte hans blikk overbeviste jeg meg selv: - *En offiser fra eller til spiller liten rolle. Det er matt som gjelder!* Zhigalko aksepterte naturligvis offeret med **14.gxf6** og etter **14...Sxf6** har vi følgende stilling.

Hva er det svart har for offiseren? Jo, materielt sett en bonde, men faktisk er det så mye mer. G-bonden til hvit hadde ikke den skremseffekten man kunne forvente og svart innehar derfor en perfekt Sicilianerstilling. Angrepet er allerede godt i gang på dronningfløyen og drømmebruddet d6-d5 er rett rundt hjørnet. Hvit på sin side må derimot gjøre et vanskelig valg av forsvarsstrategi. Ja, for passivt forsvar passer de færreste og her er det virkelig langt til motspillet. Første trussel som må pareres er 15...a4, så intet virker mer naturlig enn **15.Kb1** for å gi plass til springeren på c1. En initiativhungrig hvitspiller kunne vurdert 15.Tg1?! for å gå umiddelbart til motangrep, men da ville en ubehagelig overraskelse ventet etter 15...a4 16.Sa1 Lxa2! 17.Lh6 g6!! Svart er ikke redd for å gi mer materiell for å få drept hvits motspill. Etter 18.Lxf8 Lxf8 har vi følgende stilling.

Analysediagram

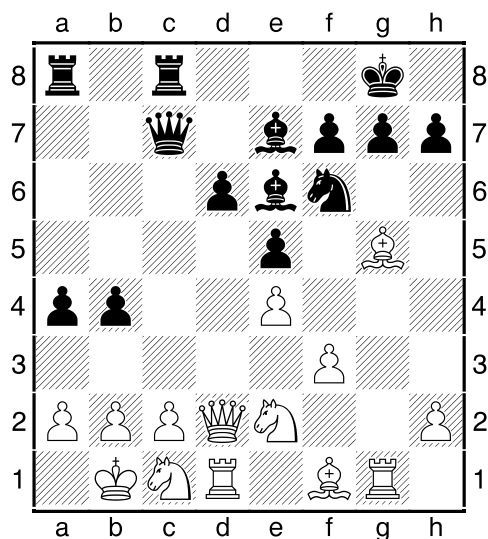

Svart har bare to bønder for et helt tårn, men likevel er svarts stilling fordelaktig. Alle hvits brikker er et tragisk skue, mens svart har flust med angrepsideer. Svarts plan er simpelthen å spille rolig på angrep på dronningfløyen, mens hvit vil ha lite å foreta seg. En viktig variant er 19.b3 axb3 20.cxb3 Da5! Og svarts angrepsbrikker dukker opp på a3, c8 og h6. Med andre ord er dette mer enn nok til å ta knekken på hvit.

Tilbake til det som skjedde: **15...a4 16.Sbc1 Dc7** Slettes ikke det eneste angrepstrekket i stillingen. Faktisk var det **16...d5!?** som Andreas og jeg analyserte mest, men jeg begynte etter hvert å verdsette dette rolige utviklingstrekket. Tanken bak er kjernesunn – alle offiserer skal med før angrepet starter.

17.Tg1 To runder senere fikk jeg gleden av å spille varianten igjen. Da valgte motstanderen min **17.Sg3** som nok ikke er det beste trekket. Jeg spilte ikke den sterke varianten **17...Tfc8 18.Sf5 Lxf5! 19.exf5 a3 20.b3 Sd5!**, men fikk likevel et vinnende angrep (og vant). Zhigalkos trekk er nok det beste.

17...Tfc8 Det siste utviklingstrekket og svart er dermed klar for første angrepsbølge. **18.Lg5** Hvit ønsker å ta kontroll over d5 og kanskje bytte av en offiser dersom svarts spill skulle bli for sjenerende.

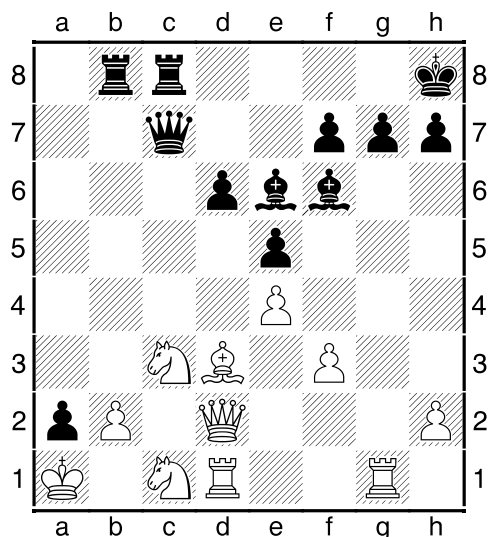

18...b3! Et tematisk brudd og et like klassisk spørsmål er hvordan skal hvit møte angrepet. Det var i nettopp slike stillinger at Andreas og jeg hadde trent på å hamre gjennom mattvarianter mot Fritz. Zhigalko valgte å ofre en bonde for å ha et forsvarsskjold intakt.

19.cxb3 axb3 20.Sc3 bxa2+ 21.Ka1 Computeren begynner allerede å foretrekke svart, og det er vanskelig å si hvor hvit gjorde feil. I fortsettelsen spiller ingen av oss perfekt, men fordel vipper aldri i hvits favør.

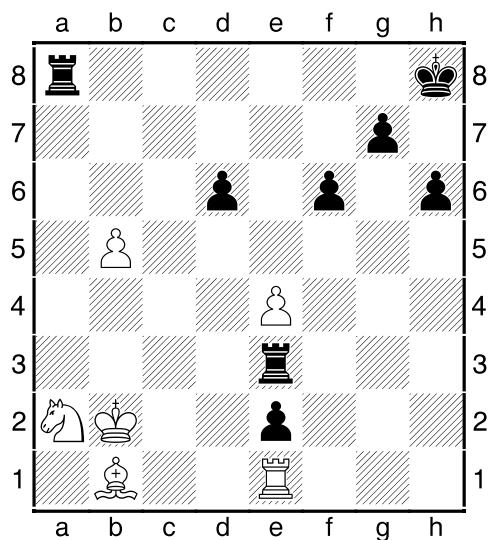
21...Tab8?! Svart truer riktignok å slå to ganger på c3, men **21...Db7** var fleksibelt og bedre. **22.Ld3 Kh8** For å ta brodden av hvits motspill i g-linjen.

23.Lxf6 Lxf6

24.S1xa2 Hvit valgte omsider å ta bonden og har dermed igjen rikelig materiell fordel. Jeg startet nå en konsekvent opprustning i a-linjen. **24...Ta8 25.Lb1 Ta5 26.b4** Hvit bør nok ikke ta enda en bonde med **26.Dxd6** siden etter **26...Da7 27.Dd2 Le7** befinner hvit seg i en altfor trang stilling.

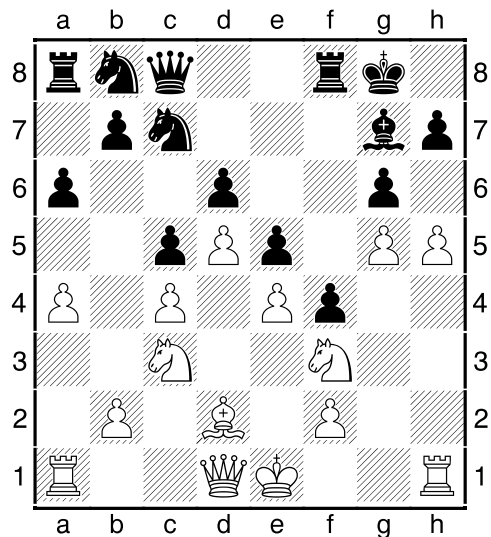
26...Ta6 27.Tc1 Tca8 28.Sd5 Da7 29.Tg2 Ld8! En sterk løpermanøver i retning av d4.
30.Tc2 h6 31.Tb2 Ta3 32.Dd1 Lxd5 33.Dxd5 Lb6 34.Tgd2 Ld4 35.Txd4 exd4 36.b5 Db6 37.f4 d3 38.Td2 Etter **38...Lxd3** kan svart framtvinge remis med **38...De3 39.Lb1 Txa2?!**, men også holde det gående med **39...Dxf4. De3 39.Td1 Dxf4 40.Dd4 Dxb2 41.Db2 De2 42.Tg1 f6 43.Dxe2 dxe2 44.Kb2 Te3 45.Te1**

Det skjer så ofte at et flott parti blir ødelagt av en blunder, og det skjedde denne gangen også. **45...Tc8? 45...Tb8!** som fremtvinger **46.Sc3** bør vinne enkelt for svart siden han kan marsjere nokså uforstyrret med kongefløybøndene. **46.Sb4 Tc5 47.Ld3** Her valgte jeg å tilby remis etter **47...Txd3** siden jeg kan bytte ut hvits resterende bønder. Selv om jeg var ergerlig over å ha spilt bort vinsten følte jeg partiet gikk som en drøm. Det er ikke hver dag man kan overraske en stormester med et offisersoffer i åpningen for deretter å ha føringen i resten av partiet. 1/2-1/2

Test deg selv

Dessverre vant ikke Boris Spasskij følgende parti, men med sitt neste trekk viste han virkelig hvem som var sjefen. Hva spilte Boris med de svarte brikkene i stillingen nedenfor?

Hvordan kan svart ta over føringen i partiet?

Torbjørn R. Hansen